

Aan
de gemeenteraad

Datum 27 juni 2023
Zaaknummer 2023-0089720
Betreft Eerste adaptieve planning energietransitie

Vergadering van
Portefeuillehouder: Tanja de Jonge
Begrotingsprogramma Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht
Kernteam/Opgave: Opgaven - Duurzame Stad
Auteur: Loes van Luijk
E-mail: lam.van.luijk-dilven@dordrecht.nl
Verantwoordelijke: Loes van Luijk
Openbaar: Ja

Deadline

De deadline is 27 juni 2023. In de aangenomen motie 'grote ambities in realistische stappen' op 16 mei 2023 vraagt de raad het college om haar voor de zomer 2023 te informeren.

Raadsinformatiebrief

Hoe zijn de bevoegdheden rond dit onderwerp verdeeld?

College beantwoordt de volgende moties van de gemeenteraad:

[Motie grote ambities in realistische stappen](#)

[Motie energietransitie bedrijven en maatschappelijke organisaties](#)

Wat is de aanleiding om deze informatie kenbaar te maken?

U heeft bij de behandeling van de doorstartnotitie energietransitie op 16 mei 2023 twee moties aangenomen:

[Motie grote ambities in realistische stappen](#)

[Motie energietransitie bedrijven en maatschappelijke organisaties](#)

Met deze raadsinformatiebrief geven we invulling aan de aangenomen moties. U heeft voor de motie 'grote ambities in realistische stappen' gevraagd dit voor het zomerreces van 2023 te doen.

We hebben daarnaast een voortgangsrapportage ontvangen over de realisatie van de Regionale Energie Strategie (RES). Deze bieden we u ter informatie aan.

Wat is de te delen informatie?

We zijn blij met de brede steun voor de energietransitie. Zowel vanuit de raad als van alle maatschappelijke partijen die bij de ronde tafel gesprekken in april 2023 waren.

We hebben bij de energietransitie bewust gekozen voor scherpe en concrete doelen. In 2030 30% minder energieverbruik dan in 2020 en geen E/F/G labels meer. In 2026 0,19 TWh duurzaam opgewekte energie. In 2026 12.000 woningequivalenten (WEQ) die voor warmte niet meer afhankelijk zijn van het gasnet. Deze scherpe ambities maken dat we met elkaar ook heldere kaders hebben afgesproken. Zo hebben we de basis gelegd om de voortgang goed te kunnen volgen en bij te kunnen sturen. Die wens zien we ook terug in de twee moties die u bij de vaststelling van de Doorstartnotitie Energietransitie heeft aangenomen.

U vraagt in deze moties:

- een planning voor het behalen van de doelstellingen voor de energietransitie;
- globaal aan te geven welke (proces)stappen en benodigde financiële middelen daarvoor verwacht worden in welke jaren;
- de rol van de raad daarin nadrukkelijk op te nemen;
- bij de uitwerking van de doorstartnotitie in overleg met bedrijfsleven en instellingen tot een aanpak te komen;
- daarbij ondersteuning en ontzorging te organiseren;
- de mogelijkheden voor energiegemeenschappen, bijv. op bedrijfsterreinen te verkennen en te faciliteren.

Energietransitie

De energietransitie heet een transitie omdat er sprake is van systeemverandering met de daarbij behorende complexiteit. In de transitie van ons energiesysteem zijn er veel op elkaar inwerkende en elkaar versterkende ontwikkelingen vanuit techniek, verschillende overheden en wereldwijde gebeurtenissen zoals de oorlog in Oekraïne en crises zoals in de woningbouw.

Er is, kortom, nog geen gebaand pad waar we overheen lopen en er zijn vele partijen die we nodig hebben om onze doelen te behalen. Met onze ambitieuze doelen voor de energietransitie in Dordrecht stappen we in een traject dat gaat over pionieren. Het rijksbeleid en de middelen die daarbij horen worden op dit moment gemaakt. In april 2023 hebben we middelen van het Rijk gekregen om personeel aan te kunnen nemen voor de energietransitie en 26 april 2023 heeft minister Jetten extra maatregelen aangekondigd om de klimaatdoelen te halen. Partijen, zoals Stedin en HVC, waar we deze energietransitie samen mee doen staan voor grote uitdagingen om de infrastructuur te realiseren die nodig is. Alle inwoners en bedrijven hebben veel terechte vragen, ook over betaalbaarheid. Daarnaast is de benodigde techniek nog sterk in ontwikkeling.

Energietransitie is al volop aan de gang

In uw motie 'grote ambities in realistische stappen' vraagt u om een planning inclusief benodigde middelen voor de zomer. Met deze raadsinformatiebrief bieden we u de eerste, adaptieve, planning aan. Die zullen we, onderweg naar 2026, geregeld aanvullen en bijstellen. In de bijgevoegde planning ziet u de eerste weergave van de route naar de doelen uit het Programma Energietransitie. We hebben de planning ingedeeld naar de drie onderdelen van het Programma Energietransitie: opwek&systemen, warmte en besparing. Ook ziet u op welke momenten u als raad over onderdelen of over het totaal van de Energietransitie wordt geïnformeerd of besluit.

Er gebeurt al ontzettend veel; de energietransitie is al gestart. Zo ziet u in de bijgevoegde planning dat er al 7.200 woningequivalenten aangesloten zijn op het warmtenet en dat we al 63,2 MW piek duurzaam opwekken. Ook de aanpak van energiebesparing en energiehulp voor huishoudens is al volop in gang.

Ook dit jaar worden er weer veel concrete stappen gezet in de energietransitie. Zo ziet u in de bijgevoegde planning voor 2023:

- collectieve inkoopacties voor zonnepanelen;
- start Nationaal Isolatieprogramma;
- hulpaanbod aan eigenaren van monumenten;
- visie bepalen over opslag duurzame energie (batterijen);
- onderzoek naar zelfvoorzienende bedrijventerreinen op Distripark;
- afweging gewenste energiemix maken op basis van structuurvisie wind;
- met HVC kiezen in welke wijken we starten met particuliere aansluitingen warmtenet;
- opwekken van zonne-energie op bedrijfsdaken.

Een adaptieve planning

Nu we rijksmiddelen hebben gekregen voor personele inzet zijn we die, met alle betrokken partijen, aan het vertalen naar een aanpak. U krijgt bij deze raadsinformatiebrief onze eerste planning. We werken met een adaptieve planning, zoals u die ook noemt in uw motie 'grote ambities in realistische stappen'. Een adaptieve planning betekent dat je weet dat je onderweg moet bijstellen. Omdat er technische en beleidsmatige wijzigingen zullen komen, die om voortschrijdend inzicht vragen. Omdat je praktijkervaring opdoet waarna je je aanpak verbetert.

Ook kunnen we de energietransitie niet als gemeente alleen doen. We hebben alle stakeholders, bedrijven, inwoners, de provincie en het Rijk nodig. Ook zij werken met adaptieve plannen en voortschrijdend inzicht dat doorwerkt in onze plannen en planning.

Als we het heel grof opdelen dan is 2023 het jaar van de 'mensen'. Daar hebben we namelijk nu geld van het Rijk voor gekregen. De mensen die we nu aannemen en inhuren zorgen ervoor dat 2023 en 2024 de jaren van de 'plannen' zijn. Zij gaan, waar nog geen concrete plannen zijn, zorgen dat die er komen. De mensen plus de plannen die we dan hebben maken vanaf 2024 de jaren van de 'uitvoering'.

Dit betekent ook dat u voor sommige onderdelen alleen nog maar plannen terugziet in deze adaptieve planning. Pas na de plannen, waarin ons college en vaak ook u als raad keuzes maakt, kunnen we bepalen hoe de uitvoering er uit komt te zien. Bijvoorbeeld voor windenergie krijgt u eind 2023 een nieuwe structuurvisie. Op basis daarvan geeft u kaders mee over en kunnen wij de uitvoering bepalen. Een ander voorbeeld is energiebesparing bij bedrijven. We bepalen op basis van onderzoek in 2023 bij welke bedrijventerreinen de meeste 'energiewinst' te behalen is. Dat doen we in samenwerking met de bedrijven, pas daarna kunnen we de uitvoering plannen.

We geven u met deze planning ook een eerste inzicht in de verwachte opschaling in de komende jaren. Bijvoorbeeld de uitbreiding in wijkaanpak van het warmtenet, het aanpakken van D labels in de toekomst en de verschillende tranches van het Nationaal Isolatie Programma. De komende kwartalen zullen we steeds verder vooruit kunnen kijken op basis van de plannen die we gaan maken.

Achter de schermen is het werk aan een dashboard voor energietransitie/klimaatneutraal al gestart. Met dat dashboard gaan we de voortgang monitoren en de nog te zetten stappen inzichtelijk maken.

Energietransitie bij bedrijven

Voor de motie 'Energietransitie bedrijven en maatschappelijke organisaties' ziet u in deze eerste planning terug dat bedrijven al volop meedoen. Met zon op dak, aansluitingen op het warmtenet en de regionale kansen en initiatieven kaart. De bedrijven komen op meerdere onderdelen van de adaptieve planning terug. In juni 2023 is binnen de energietransitie een adviseur speciaal voor bedrijven gestart. Die gaat ervoor zorgen dat we goed kunnen inspelen op de vraagstukken van bedrijven en hen hierbij ondersteunen. U noemt in uw motie ook het verkennen en faciliteren van mogelijkheden voor energiegemeenschappen, bijvoorbeeld op bedrijfsterreinen. We hebben recent vanuit Interreg COPPER Europese middelen ontvangen om op Distripark onderzoek te doen naar de mogelijkheden om een zelfvoorzienend energieneutraal bedrijventerrein te worden. Dat gaan we dit najaar opstarten, in nauwe samenwerking met de bedrijven op het Distripark en Stedin. We verwachten hier goede leerlessen uit te halen om breder te werken aan energiegemeenschappen op bedrijventerreinen.

We nemen de oproep uit uw motie om bedrijven te ondersteunen en te ontzorgen ter harte en zullen in de monitor inzicht blijven geven in de samenwerking met bedrijven en maatschappelijke organisaties.

Voortgang regio

Tot slot vindt u bij deze raadsinformatiebrief de tussenrapportage van de Regionale Energie Strategie (RES). Deze geeft inzicht in de realisatie tot en met 2022. Deze tussenrapportage laat goed zien dat de energietransitie niet een rechttoe rechtaan proces is. Ook beschrijft het helder hoe complex de energietransitie is. We voelen ons door deze voortgangsrapportage gesteund in onze aanpak om adaptief en voortvarend aan de slag te gaan. De tussenrapportage laat zien dat er werk aan de winkel is om onze doelen te realiseren. Die urgentie hebben wij omgezet in ambitieuze doelen voor de energietransitie. En de daarbij horende inzet die we samen met u als raad gaan vormgeven. De bijgevoegde eerste versie van de adaptieve planning is daar het startschot voor.

Hoe verder na deze raadsinformatiebrief?

Het beantwoorden van deze moties is voor ons een belangrijke eerste stap richting een dashboard op energietransitie/klimaatneutraal. We zijn al aan het werk om dit dashboard te ontwikkelen. Dat zal veel inzicht geven in de voortgang en benodigde bijsturing op weg naar de doelen van de energietransitie. Het is lastig om precies aan te geven wanneer dit dashboard klaar is. Dat komt omdat we niet weten of alle data beschikbaar is. En omdat we nu onderzoeken of er bedrijven zijn die kunnen leveren wat we nodig hebben of dat we het zelf gaan bouwen. We verwachten eind 2023 een eerste versie van het dashboard te hebben.

We hebben in de eerste adaptieve planning opgenomen op welke momenten u wordt geïnformeerd of besluiten voorgelegd krijgt. Op al die momenten krijgt de doorstartnotitie energietransitie vervolg. Dit is deels tijdens bestaande voortgangsmomenten van de planning&control-cyclus. Daarnaast willen we u jaarlijks een update geven van de bijgevoegde planning en realisatie, in de vorm van het te ontwikkelen dashboard.

Tot slot krijgt u op verschillende onderdelen los een besluit of informatie voorgelegd. Zo ontvangt u deze zomer en later dit jaar:

- Startnotitie klimaatneutraal, waar de energietransitie onderdeel van is (raadsvoorstel).
- Routekaart energiebesparing, waar dit deel van de energietransitie verder in is uitgewerkt (raadsinformatiebrief).
- Raadsinformatiebrief actualisatie aanpak energiehulp aan huishoudens (deze aanpak is niet apart opgenomen in deze raadsinformatiebrief, omdat u dit al eerder heeft ontvangen, hier te vinden).

Welke kosten zijn verbonden aan het proces?

* € 1.000	2023	2024	2025	2026
Rijksmiddelen personeelskosten energiebeleid & klimaatneutraal	2.124	2.143	2.162	
Programmabudget versnelling energietransitie (reserve 2,7 miljoen) opgebouwd uit:	675	675	675	675
• <i>energiebesparing</i>	375	375	375	375
• <i>warmte</i>	125	125	125	125
• <i>opwek en systemen</i>	100	100	100	100
• <i>randvoorwaarden en voorbeeldgedrag</i>	75	75	75	75

Bovenstaande middelen zijn nu beschikbaar voor de energietransitie. We hebben een uitvoeringsbudget van het Rijk ontvangen voor loonkosten die we voor de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid maken. Dit budget is € 2,1 miljoen per jaar en ontvangen we in de jaren 2023, 2024 en 2025. Deze middelen mogen alleen voor uitvoeringscapaciteit klimaat en energie worden ingezet. Ze zijn dan ook hard nodig om het benodigde tempo in de energietransitie en klimaatneutraal 2040 in te zetten. De energietransitie vraagt de grootste inspanning op uitvoering. We verwachten dat we ongeveer 2/3 van het Rijksbudget nodig hebben voor de uitvoering van de energietransitie. Dat betekent dat we uit dit budget ook ruimte vrij maken voor de overige thema's van klimaatneutraal.

Daarnaast hebben we de Programmamiddelen Energietransitie (€ 675.000,- per jaar). Dit budget is verdeeld over de onderdelen energiebesparing, warmte, opwek&systemen en een klein budget voor randvoorwaarden. Het programmabudget wordt onder andere ingezet voor communicatie naar inwoners (zoals de campagne Slim Energie Besparen), het energieloket, onderzoeken en pilots.

Naast de middelen die u hierboven ziet staan komen er nog meer budgetten beschikbaar. Voor energiebesparing worden middelen uit het Nationaal Isolatie Programma aangevraagd. De eerste tranche wordt aangevraagd in september 2023. Ook is de Warmtenetten Investerings Subsidie (WIS) aangevraagd door HVC. Tot slot hebben we specifieke subsidie ontvangen van ruim € 400.000,- voor het Interreg COPPER project op Distripark.

Al deze middelen zijn hard nodig om de door u vastgestelde ambities uit de energietransitie te realiseren. Het is een grote opgave om de Dordtse energietransitie te realiseren. Om dat haalbaar en betaalbaar te maken voor inwoners en bedrijven zijn al deze middelen onmisbaar. We zijn blij dat nu ook middelen beschikbaar worden gesteld om dit tot een succes te maken en verwachten de komende jaren aanvullende middelen van het Rijk om de aanpak door te kunnen zetten.

Wat zijn de belangrijkste gerelateerde besluiten?

De [doorstartnotitie energietransitie](#) die u op 16 mei 2023 heeft aangenomen en de twee bijbehorende moties:

[Motie grote ambities in realistische stappen](#)

[Motie energietransitie bedrijven en maatschappelijke organisaties](#)

Het college van Burgemeester en Wethouders

C.H.W.M. Post
secretaris

A.W. Kolff
burgemeester